

biblioteka **RE:PUBLIKA #8**

KAKO SAM PRESTAO DA SISAM PRST

Vuk Vučo

Copyright © Đorđe Vučo

Copyright © ovog izdanja Kontrast izdavaštvo 2024

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Glavni i odgovorni urednik:

Ivan Isailović

Urednik izdanja:

Marjan Čakarević

Pogovor:

Marjan Čakarević

Lektura i korektura:

Tamara Sokić

Dizajn korica:

Slavimir Stojanović Futro

Prelom:

Ivan Isailović

Štampa:

F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:

1000

Izdavač:

Kontrast izdavaštvo

Terazije 35, Beograd

info@kontrastizdavastvo.rs

kontrastizdavastvo.rs

www.glif.rs

VUK VUČO

KAKO SAM PRESTAO DA SISAM PRST

Priredio:
Marjan Čakarević

KONTRAST
Beograd, 2024

SLATKI PAKAO

Na ime Vuka Vuča retko se nailazi u današnjoj javnosti, a i kada se naiđe, uvek se radi o jednom te istom tekstu koji se prenosi iz novina u novine i sa portala na portal, i u kome se apostrofiraju kako je reč o najvećem zavodniku epohe socijalističke Jugoslavije i čoveku za koga su bile udate Olivera Katarina, Nikica Marinović i Milja Vujanović. Drugim rečima, tri najlepše Jugoslovenke bile su neko vreme životne saputnice slavnom beogradskom dendiju, čije je zanimanje, kao i svim pravim dendijima, bilo – dendi. Koliko god da je i sam Vučo živeo, pa verovatno i uživao u takvoj slici o sebi, biografije poput ove moguće su, ipak, samo u bajkama, i u današnjoj štampi, čiji se trudbenici po pravilu ne zamaraju previše čitanjem, ne daj bože istraživanjem.

U stvarnom životu pak, Vuk Vučo je od najranije mladosti neumorno pisao prozu, drame, scenarije, kritičke tekstove, režirao u pozorištu i na filmu, i, sve u svemu, počev od polovine pedesetih godina bio sudeonik na šarolikoj i uzbudljivoj beogradskoj, srpskoj i jugoslovenskoj kulturnoj sceni, zapravo svedok i saučensik njenog zlatnog doba. Tih nekoliko decenija obeležili su otklon od tvrdog komunizma staljinističkog tipa, okretanje zemlje tržišnoj privredi i potrošačkom društvu, a na duhovno-mentalitetskom i kulturno-političkom planu – osvajanje slobode na raznim poljima.

Jedno od tih polja je dakako i seksualno – u kulturama skokovitog razvoja, kakva je naša, uvek škakljivo – te tako nikoga ne treba da iznenadi činjenica da je knjiga *Kako sam prestao da sisam prst* bila jedan od najvećih bestselera osamdesetih godina. Ukoliko su za bestselere od presudnog značaja lik/ biografija autora i trenutak objavljivanja, Vučo je oba aduta imao u svojim

rukama. Izdanak jedne od najuglednijih beogradskih porodica – što u našim uslovima znači nekoliko pokolenja relativno bogatih i (makar formalno) obrazovanih ljudi – Vučo je svakako od svog najranijeg doba bio deo beogradske/srpske/jugoslovenske elite, upućen u njene tajne, u život skriven od očiju javnosti, iz koga su tek pojedine scene stizale do tzv. bulevarske štampe. Stoga nema nikakve sumnje da su 1983, u vreme kada je roman *Kako sam prestao da sisam prst* objavljen, mnogi čitaoci želeli da iz prve ruke pročitaju o pikanterijama iz života jugoslovenskog džet-seta, i verovatno da prepoznaju razne „slavne ličnosti” u brojnim sporednim likovima ove uzbudljive priče. Istovremeno, čas objavljivanja romana bio je izvanredno pogodan: autoritet komunističke elite se nepovratno urušavao nakon Titove smrti, a teške političke afere u polju kulture nadovezivale su se jedna na drugu (*Vunena vremena* i hapšenje Gojka Đoga, *Golubnjača* Jovana Radulovića, *Istočnice* Ljubomira Simovića i dr.). Vučov roman se u tom kontekstu mogao čitati kao dobronamerni i relaksirajući kritički portret ne samo jugoslovenskog društva već, jednim svojim delom, i komunističkog Istoka i kapitalističkog Zapada, a koji pritom golica maštu svojim pikantnim seksualnim začinima. To što u priči ne samo da nije bilo nikakvih eksplicitnih opisa seksa već se zapravo mnogo više radilo o maštarijama, promašajima, nenagrađenom ljubavnom trudu, a u konačnici o metafizici seksa i ljubavi, o potrazi za (idealnim) Drugim i gorkoj spoznaji sopstvene trošnosti i konačnosti, sve to nimalo nije menjalo stvar.

Danas, kada ponekad izgleda kao da je čitav taj svet postojao u mašti, i da je nestao pre 400 a ne pre 40 godina, vreme je da se Vučov roman upravo tako i čita – kao roman, a ne zbirka seksualnih anegdota ili vesela (auto)pornografija, kako su ga, u najvećoj meri, razumeli u vreme kada je prvi put objavljen, i to čak i kritičari kalibra jednog Igora Mandića (o tome će biti više

reči u pogovoru). Vreme je, dakle, da se vidi da je Vuk Vučo u stvari bio pisac sa ozbiljnim i autentičnim umetničkim ambicijama, i da je u svom romanu, uprkos vrcavoj glazuri, ispričao gorku priču o slobodi, njenim granicama i slobodnim intelektualcima druge polovine prošlog veka u zemlji na razmeđi Istoka i Zapada, o himerama tela i ponorima duše i duha, o svemu onome o čemu pravi pisci zapravo oduvek pišu.

Marjan Čakarević

Kako sam prestao da sisam prst

Prvi put objavljeno: 1983.

I

U CARA TRAJANA KOZJE UŠI

Lepo govoraše Spiridon, zvani Antoni Spir, vraćajući se sa snimanja špageti-vesterna u Činećiti:

– Žena, burazeru, nije sapun da se potroši!

Bio je to odgovor svim onim beogradskim zlim jezicima koji su Spiridonovoj mladoj i zavodljivoj supruzi pokušavali da prišiju izvesne nestašluke za vreme dok je njen muž, u znoju lica svoga, zarađivao viski nasušni u kandžama Li Van Klifa i Klinta Istvuda.

Tako govoraše Antoni Spir, alias Spiridon, kojeg bih mogao da nazovem svojim prvim učiteljem mužanske hrabrosti.

U petak, 22. avgusta, u kafanici pod maslinama, dok sam kao opčinjen posmatrao Svetlanin kadifeni pupak sa oreolom finih dlačica pozlaćenih popodnevnim suncem, setio sam se učiteljevih reči.

Na pragu četvrte decenije, Svetlana je predstavljala savršen dokaz Spiridonove mudre izreke: telo pred kojim je zastajao dah i rododendronima u susednom parku, telo koje je priroda izvajala verovatno u pijanom stanju ukrštanjem ideala tri ljudske rase, a u telu, taman toliko duše da posmatrača strepe da prsluče od kupaćeg kostima ne pukne od bestidne i bezazlene zadihanosti.

Svetlanina duša je vazda nekud trčala kao bez glave.

– Imaš li vatre? dobacio mi je jedan od igrača karata.

I izmenio je sa svojim susedom osmeh na račun moje gluvoneme otupelosti, pošto se prethodno uverio da je Svetlanin muž Konstantin, kratkovidi državni pesnik, potpuno obuzet čišćenjem naočara.

Svetlanin muž je bio jedan od najvrednijih čistača naočara u novoj Jugoslaviji i zbog toga je uživao nepodeljene simpatije svih svojih prijatelja, pa i takvih žutokljunaca kao što sam bio ja tog leta na obali neuporedivog Svetog Stefana.

Ali, kako da opišem Svetlanu, a da se ne zamerini prirodi?

Između zabačenog čela i čulnih azijatskih jabučica, dva mačja oka lebdela su u zamagljenom plavetnilu, kao u slepaca koji ravnodušno prodiru pogledom na onu stranu zemaljskih stvari, do uplašene muške želje kojoj treba dati krila. Snaga Svetlaninog pogleda mogla se objasniti samo njegovim zemaljskim slepilom koje je bez zaziranja pozivalo „onog Drugog” na sjedinjavanje razdvojenih bića.

Onaj Drugi bio sam ja, nepravedno razdvojen od Svetlane punih dvadeset pet godina. Tako više nije išlo, ni dana, ni sata: Svetlanine mačje oči su mi kazivale da je reč o minutima.

–Imaš li vatre? ponovio je onaj ljubomorni prijatelj dobroćudnog muža, osetivši da pogodba lebdi u vazduhu.

Poslužio sam ga zainat Svetlaninim upaljačem, sa namerom da mu zapalim brkove.

Naravno, to mi nije pošlo za rukom, jer u pitanju su bili nezapaljivi brkovi starog ratnika, koji su mu se spuštali niz uglove usana tačno toliko koliko je odgovaralo njegovom visokom državničkom činu. Da Svetlanin božanski pupak nije svetlucao u opojnom popodnevju pod maslinama, posmatrač partije preferansa bi mogao satima da se zabavlja proučavanjem njihovih brkova: jedan predsednik republičke vlade, jedan šef saveznog kabineta, dva ministra i dva generalna direktora.

Jedini je državni pesnik Konstantin bio bez brkova, ali zbog toga razlika u godinama između njega i Svetlane nije izgledala ništa manja.

Za kafanskim stolom se odvijao dramatičan dijalog koji je trajao već danima, ne gubeći ništa na živosti:

Predsednik vlade će reći: – Herc.

Šef saveznog kabineta: – Idem.

Stariji ministar će reći: – Tref.

Generalni direktor: – Dalje.

Predsednik vlade će odrezati: – Idem.

Bila je to samo na izgled bezazlena partija karata, jer za ovim i sličnim kafanskim stolovima se krojila kapa neuporedivo značajnijim stvarima nego što je letnja dokolica, važnim naimenovanjima u privredi, državnoj bezbednosti i kulturi, ambasadorima koji naivno srću punč na nekom dalekom kontinentu, suparničkim frakcijama, pukovnicima koji priželjkuju da postanu generali, književnicima, glumcima i slikarima na zategnutoj žici između milosti i nemilosti, čitavom jednom malom univerzumu koji sanja o svojoj veličini, jer uskoro će – između dame herc i puba u piku – šef saveznog kabineta da promrsi:

– Onomad, u holu Narodnog pozorišta, pride mi onaj budalasti Prodanov iz Privredne komore da me pozdravi, onaj što se propio kada ga je žena napustila...

– Dalje, nasmešiče se predsednik vlade.

Žutokljunac se osećao počastvovanim što se našao u tako odličnom društvu. Koliko pre pet minuta, jedan od generalnih direktora je skoknuo do obližnje duvandžinice da kupi duvan za lulu i cigarete predsedniku vlade i dvojici ministara, a uz njih i paketić Pall Mall-a bez filtera za nepodnošljivog balavca koji nije prestajao da proždire pogledom Svetlanin pozlaćeni pupak. Generalni direktor koji se našao u ulozi sluge, ništa nije razumevao, a ponajmanje pažnju koja je ukazivana balavcu, baš kao i balavac iz čije kože sam hteo da iskočim kada je Svetlana ustala kao ženka pantera da protegne najduže noge na Balkanu pred zanemelim gledalištem.

– Umirem od vrućine, prošaputala je čitavoj kafani, onim istim napuklim glasom kojim se u „Noći aligatora”, u naručju Renata Salvatorija, obratila svom draganu: „Prendi mi, amore mio”.

- Dalje, rekao je državni pesnik, brisući opet naočare.
- Idem, pohitao je šef saveznog kabineta.

Ja sam ostao bez reči. Tokom prethodnih pet godina, Svetlana je, prilikom svake svoje pojave na filmskom platnu ili na pozornici, izazivala u predelu moje dijafragme neku vrstu „crne rupe”, kako bi tu vrstu žudnje nazvali savremeni astronomi. U tom pogledu, drugi muškarci se nisu razlikovali od mene: bila je to prava pravcata lična pojava u koju smo svi rado propadali, otvorenih usta i zatvorenih padobrana.

Bio sam veoma polaskan, kao što rekoh, što sam tako rado viđen u društvu u kojem vam generalni direktori trče po cigarete, ostavivši pod krilom sigurnih zaštitnika svoju ženu, pevačicu i filmsku glumicu, čija se lepota lasno mogla meriti sa Svetlaninom i čiji je jedini nedostatak bio, u mojim očima, što je pristala da se uda za mene. Draga Karolina, istina, nije mogla da se pohvali ni pozlaćenim pupkom ni hodom panterice, ali je zato imala dve pozlaćene rupice na mestu gde joj je stražnjica srastala sa leđima i pravu panterku narav koju je poslednji put ispoljila baš tog podneva, gađajući me u glavu teškom tašnom od sumnjive krokodilske kože, pre nego što će otići da potraži utehu kod hotelskog frizera.

– I ako misliš, nesrećniče, nastavila je da urla, da ja ne razlikujem prave od lažnih stvari, onda je bolje da potražiš neku drugu životnu saputnicu – Karolina se izražavala kao kćer konduktera državne železnice, iako joj je otac bio brodar – neku kravu koja ti priliči i kojoj ćeš lako prodati muda za bubrege, kao što je, recimo, ona muzara što je zavrtila mozak Semu Pekimpou i čijim se guzovima svi naslađujete kao mačori!

- Draga Karolina, pokušao sam da je utišam, golubice...

Na ovom mestu, draga Karolina je izvalila jednu strahovitu mađarsku psovku – koju je tata brodar naučio od neke kelnerice u segedinskom pristaništu, a čiji su protagonisti bili jedan konj za priplood i moja pokojna staramajka – i odjurila kao furija u pravcu hotelske frizernice.

Posmatrajući već danima Svetlanu kako izaziva rododendrone u svetostefanskom parku između dva kadra koprodukcije sa Amerikancima, draga Karolina se dvaput ofarbala u crnku i triput u plavušu i stekla najzad najozbiljnije izgleda da trajno očelavi. Grozio sam se te pomisli i pronalazio jedinu utehu u nadi da će joj kosa porasti do mog povratka iz vojske, tokom dvanaest meseci u kojima sam video isceljenje svih rupa, pa čak i izvesnu mogućnost da me Karolina ostavi i da pođe za nekog čestitog čoveka, jer ni moja životna saputnica nije bila sapun da se potroši – a da ne govorimo o činjenici da sam je ja sve razboritije trošio.

Bio sam ogorčen i spreman na sve, čak i da prevarim dragu Karolinu sa Svetlanom (ako Svetlana na to pistane), samo zato da bih je kaznio za nepravdu koju mi je nanela: najbolnije od svega bilo je što je sumnjivi krokodil u stvari bio pravi, zver koja je progutala čitav jedan moj honorar za režiju kratkometražnog televizijskog filma, nedelju dana snimanja i nedelju dana montaže, gmizavac tako vešto prepariran na Tajvanu i tako dobro skrojen u Parizu – da je ličio na imitaciju.

Pravi ili lažni, zaključio sam, svejedno, treba izbegavati teške tašne u rukama lakih žena.

Duh me je oduvek sjajno služio u Karolininom odsustvu.

– Ti si jedna obična laka žena! dreknuo sam za Karolinom u mislima i odjednom počeo da se osećam kao slobodan čovek.

Naravno, svoju slobodu nisam znao da iskoristim kao što ću to naučiti dvadeset godina kasnije – kada će ona malo čemu moći da mi posluži, kada se moje iskustvo više neće zasnivati samo na osvajanju tuđih žena, već i na gubljenju svojih sopstvenih.

Bio sam, dakle, relativno slobodan čovek među relativno slobodnim ljudima i prenuo sam se iz ovih gorkih razmišljanja na novi Svetlanin napukli šapat:

– Mislim da ću se okupati, umirem od vrućine.

– Idem, idem! pohitali su ministri, iako ih sreća u kartama očigledno nije služila.

- Dalje, rekao je državni pesnik, mašivši se naočara.
- Pravi pakao, rekao sam glupo u odgovor na Svetlanin šapat.

Bila je to jedna od onih čudnih ljudskih situacija u kojoj svi lažu, tražeći pravu reč sa one strane istine kako bi izmakli guše-nju u zemaljskoj čežnji i jadu. Svetlana nije imala nameru da se okupa i nije umirala od vrućine, već od lude želje da se privije uz „onog Drugog”. Ministri su blefitali u igri, računajući na onu otrcanu: Ako sreća neće u kartama, onda hoće u ljubavi! Državni pesnik je rekao „dalje”, a jedina misao mu je bila »razbiću neko-me njušku”. Dakako, i ja sam lagao pominjući pakao, jer uistinu, osećao sam vrtoglavo približavanje raja kao ždrebe koje je onjušilo materinsku konjušnicu.

Čak je i šef sale slagao, tvrdeći da je nestalo njeguške pršute, da bi mogao da se povuče u stražnje odaje sa Mirjanom, šankericom, gde će je, po običaju, ščepati za gušu sa očajničkim pitanjem:

- Priznaj, dala si onom klincu, priznaj, fukso?
- Nisam, leba mi! lagala je i Mirjana.

To je bila jedina laž koja mi je izgledala umesna (jer ja sam bio taj klinac) u ovoj blesavoj ljudskoj situaciji koju nazivaju leto-vanjem i u kojoj ljudska bića mnogo više pate nego kad o leto-vanju sanjaju.

Svetlanina koža na ramenu i nadlaktici bila je prekrivena si-ćušnim kapljicama znoja, poput zamagljenog bokala koji se nudi žednim muškim usnama. O, kako smo svi žudeli da popijemo Svetlanu! Osećao sam opet iskreno divljenje prema prirodi koja je, makar i u pijanom stanju, skrojila ovo telo od mongolskog vrata i glave, slavenskih ramena i grudi, afričkog trbuha i struka i nordijskih nogu i bedara. Ispod miške, kao uzglavlje nabrekloj dojci, držala je drugi tom „Aleksandrijskog kvarteta”: Lorens Darel je tih godina bio najdraži saputnik jugoslovenskih polu-in-telektualki, koje su tražile oduška svojoj nedojebanosti na raska-lašnoj obali Sredozemlja, kao da i nama nije pripadao dobar deo tog istog lekovitog mora.

Bila je to prilika koja se nije smela propustiti, koju je čak i žutokljunac već u prste poznavao, a ona se udvostručila kada je razlučeni šef kabineta, ženomrzac kao i ostali, hitnuo na sto jednu damu u piku i povikao:

– Kurva, sto mu gromova!

– Postoje samo tri stvari, rekao sam bojažljivo, koje se mogu uraditi sa ženom... Možeš da je voliš, da patiš zbog nje, ili da je pretvoriš u literaturu.

Sentenca je izazvala opšte podozrenje, a onda je šest para podrugljivih očiju odlučilo da me sravni sa zemljom. Jedina se Konstantinova volujaska glava dobroćudno smešila sa beonjačama zabačenim uvis kao da oplakuje svojih sedam tomova rodoljubive poezije u kojima nije bilo ni traga jednoj jedinoj ljubavnoj pesmi. Trenutak je govorio da su kućni prijatelji mnogo opasniji od muža. Međutim, uzalud su me šibali. Svetlana me je već odabrala. Na suprotnoj strani stola, dva zejtinasta oka milovala su me sa žudnim otkrovenjem: neka je slava i hvala Lorensu Darelu kojeg bih voleo da nazovem svojim ličnim podvodačem.

Radi sa mnom sve što ti je volja, govorila je Svetlana nemuštim jezikom ljubavnika, samo me ne pretvaraj u literaturu.

– Mislim da ću se okupati, zazvonio je njen glas u potpunoj tišini. I pre nego što smo povratili dah, služeći se najdužim nogama na Balkanu, iznela je iz kafane najlepše dupe u Evropi.

Iza nje je ostala samo mržnja u svim srcima. U najmanju ruku, četiri vrste mržnje. Najpre, prema meni, mojoj mladosti i zavereništvu sa sumnjivim zapadnim piscem koji je u jednoj od svojih knjiga izvrgao ruglu beogradsku diplomatsku palanku. Knjigu niko nije pročitao, ali su je svi mrzeli i vatreno napadali. Zatim, mržnja prema Konstantinu koji je i dalje buljio u maslinove krošnje sa setnim osmehom, očekujući kada će balavac ustati od stola – Oprostite, morao bih da napišem jedno pismo! – i uputiti se košutinim tragom. A onda i mržnja jednih prema drugima, jer svi su bili svedoci pojedinačnog gubitka. Najzad, ni ja se nisam

mogao oteti toj zarazi, iako mi je svaki damar treptao od likovanja, i ja sam na neki način mrzeo Svetlaninu pletenu stolicu bez Svetlane, kafanu pod maslinama bez Svetlane, Svetlaninog muža bez Svetlane, a naročito šest muških dvonožaca, presamićenih preko svojih trbuha, u čijim je prevojima salo urezalo dnevnik ove beskrajne partije preferansa, započete još pre svetskog rata.

Ništa žalosnije od muškog društva koje je izgubilo kraljicu, pa čak i kada je reč o zakletim antirojalistima.

– Dalje, huknuo je predsednik vlade.

– Dalje, dalje, prihvatili su ministri.

U tom trenutku, i ne sanjajući, Konstantin je proćerdao visoku državnu nagradu za poeziju, a ja zaradio šest meseci u kaznenom bataljonu na albanskoj granici.

Začudo, mržnja prema meni nije se mogla ni meriti sa onom koju su gajili prema državnom pesniku i njegovoj dobroćudnoj voljujskoj glavi koja je znala bez stida, poniženja i roptanja da ponese i teret rogova kraljevskog jelena. Konstantin je u presto-ničkoj čaršiji bio poznat po svojoj neverovatnoj privrženosti i vernosti svim Svetlaninim flertovima i ne jednom viđen je po barovirna i klubovima, u društvu tek napuštenog ljubavnika, kako ga satima teši, utapajući u piću zajednički jad. Bio je to Konstantinov način stvaranja usmene ljubavne poezije i samo njemu imao je da zahvali na snažnim prijateljstvima među zavodnicima svoje žene, kao i na žestokoj netrpeljivosti drugih rogonja koji su Konstantinovu dobrotu smatrali nedoličnom ideje o prevarenom mužu: ni pravi mučenik, ni pravi osvjetnik, ni kukavica, ni blesan.

Šef kabineta, kojem je maločašnja nema pogodba izgleda najteže pala, pokušao je da mi podmetne nagaznu minu:

– Pitam se samo gde li je tvoja Karolina isparila?

Prva misao mi je bila da prebrojim sve prisutne za stolom i kada sam se uverio da niko od prijatelja ne nedostaje upotrebio sam svoj najidiotskiji osmeh da mu vratim loptu:

– Bojim se da ćemo u društvu imati opet jednu crnku. A dotad, ja sam slobodan čovek.

– Idem, mahinalno je uzviknuo šef kabineta.

U nastavku partije, ta brzopletost će ga skupo koštati. Ali ja nisam imao nameru da sačekam završetak igre. U mladalačkoj obesti želeo sam da ga dotučem, pa čak i po cenu da pomalo žalostim dobrog Konstantina. Bio je to jedini način da se domognem komadića istinite slobode, da makar i u detinjastom prkosu izmaknem njihovom stvaranju sveta za kafanskim stolom: „Onomad, video sam na televiziji emisiju onog nesrećnog momka kojeg je žena napustila...”

Protegao sam svoje telo na znatno kraćim nogama od Svetlaninih, ali na nogama još uvek dovoljno dugačkim da je stignu, i promrmljao:

– Oprostite, morao bih da napišem jedno pismo.

Iza leđa ostala mi je samo mržnja. Oni su, bez sumnje, smatrali nepravednim da žutokljunac koji je oženio jednu lepoticu odlazi da vodi ljubav s drugom. Oni nisu bili u stanju da shvate da se bogati kockaju da bi kušali sudbinu, a da sirotinja to čini samo zato da bi je zgazila.

Istinu govoreći, lakše mi je padala mržnja iza leđa nego ljubav u izgledu ispred nosa, jer u grudima lovačkog psa je kucalo srce na smrt uplašenog salonskog psića, koji je uz svoje žutokljuno iskustvo dobro znao da je prevelika želja najgori muški saveznik. Međutim, natrag se nije moglo, udario sam pravo niz južnu svetostefansku plažu, iako bih u tom času dao kraljevstvo za dobrog konja koji bi me poneo na sever u besnom galopu. Jedina nada koja mi je preostala bila je da je progonjena košuta možda ipak otišla u hotel da se istušira, ali ubrzo će se pokazati da nisam bio te sreće.

Poluostrvo Sveti Stefan na crnogorskom primorju pružalo je dva ovalna peščana krila kilometar na sever i dva kilometra na jug. Gledano iz vazduha, ovo bez premca najlepše mestašce na

Sredozemlju ličilo je na džinovskog sokola, ružičastog perja, smrskanog između stoletnih maslinjaka i morskog azura. Negdašnje gusarsko gnezdo, pljačkalno je još uvek naivne putnike, derući kožu s guzice naročito američkim turistima dubokog džepa, ali ni najskuplji apartman hotela-ostrva, kojeg je samo jedna uska prevlaka kao pupčana vrpca vezivala za zemlju, nije bio preskup za neuporedivu lepotu koju je Sveti Stefan nudio očima i srcu.

Moji prijatelji oko kafanskog stola, stvaraoci novog sveta, nisu ga slučajno odabrali za letnje boravište: svakom od njih je crnogorska vlada za simboličnu cenu stavila na raspolaganje po malu vilu sa vrtom i poslugom na visokoj južnoj ivici gusarskog utvrđenja, tamo gde su se stene vrtoglavo obrušavale u more. Ni u novom društvu, koje se ponosilo jednakošću svih svojih podanika, Crnogorci se nisu lako odricali starih gospodarskih navika, jer u ovoj premalenoj zemlji i pčelar i čobanin su nosili bar nekoliko kapljica krvi nekog od bivših vladara. Zato je Sveti Stefan, sa krasnim miločerskim parkom koji ga je dodirivao, odavao još uvek zvuke i mirise koji su ovde vladali za života Marije od Hoencolerna, koja je naizgled rado predala u nasleđe svoju letnju rezidenciju ljudima dostojnim da je naslede.

U svakom slučaju, oni su se ponašali kao da su je nasledili i rado ukazivali u njoj gostoprimstvo mladim umetnicima, naročito u društvu njihovih još mlađih žena.

Toliko zasad o Svetom Stefanu, kako bi se razvejala svaka sumnja da je reč o raj u zemlji. Već i sama činjenica da se usamljeni lovac našao u jari letnjeg popodneva na beskrajnoj južnoj plaži od crvenog pirinča bila je dovoljna da zaustavi dah. Kada se tome doda miris divljači, senka „Bala u Versaju” koja je lebdela u nepomičnom vazduhu, valjalo je dobro stisnuti zube da se ne bi pobrkao san sa javom.

Prethodne noći je duvao snažan vetar i talasi su obrisali sa peska zamršene tragove dece i pasa, tako da su sada otisci Svetlaninih bosih stopala na samoj ivici vode predstavljali nepogrešiv putokaz